

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inseerate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 13. junija 1902.

Politični oddelek.

Nemci in Slovani.

Dasi so imeli Nemci pri ljudskem štetju vse žive in mrtve aparate zase, namreč pomanjkljivi in napačni zakon, ki pozna le občevalni jezik ter razne komisarje in statistike, vendar so v splošnem nazadovali. Dočim je prišlo pri ljudskem štetju l. 1890. na 100 avstrijskih prebivalcev $36\frac{5}{100}$ % Nemcev, pride jih po zadnjem ljudskem štetju l. 1900 samo $35\frac{8}{10}$ %.

V resnici seveda ni število Nemcev niti naraslo niti padlo; naraščalo, oziroma padalo je le število renegatov in sicer po razmerju narodne zavesti posameznih nenemških kronovin. Najhujše gine nemštvo v Galiciji, kjer se je zdrževalo po imenu prejšnja desetletja, dokler se niso Poljaki in Malorusi začeli vsestransko zavedati. Potem pa se poje Nemcem smrtna pesem, kajti od l. 1880. so „izgubili“ Nemci v Galiciji 113.000 duš, seveda ne svojih, temveč slovanskih renegatov.

Podobno se spodmikajo umetnemu nemštvu tla na Moravskem in v Šleziji, kjer stanujeta politično zelo zavedna naroda Čehov in Poljakov. V Šleziji so nazadovali Nemci v zadnjem desetletju za 3 %, na Moravskem za $1\frac{1}{2}$ %. Nasprotno pa so narasli Poljaki na Moravskem od 5000 na 15.000 duš.

Na severu in na vzhodu je tedaj nemštvo povsod nazadovalo, na zapadu je ostalo njegovo število skoraj neizpremenjeno, kajti tam so popolnoma nemške dežele, kjer ni mogoče, naraščati na račun druge narodnosti, ako izvzamemo južnotirolske Italijane, ki pa se trdno drže.

Drugače pa je na jugu. Tu imajo Nemci za sosedo narod zelo mehke in popustljive narave, namreč narod Slovencev. Ni čudno, da so se Nemci vrgli z

vso silo z agitacijami na Štajersko in Koroško. V teh pokrajinah jim še cvete renegatstvo, kakor morda nikjer drugod — ako izvzamemo morda Bukovino. Deželna uprava s svojim ponemčevalnim sistemom, zgodovinska lahkovernost Slovencev, nemško uradništvo, šolstvo, tuja industrijalna podjetja, tuji kapital, to vse deluje roko v roko, da se množijo Nemci v teh dveh deželah na račun Slovencev, to je, k nemškemu občevalnemu jeziku se pri vsakem ljudskem štetju pripozna na tisoče politično nezavednih ter gmotno od Nemcev odvisnih Slovencev.

Na Štajerskem so narasli Nemci na ta način v zadnjih desetih letih od 68 na 69 %, kar je pač bore malo z ozirom na vse fizične in duševne aparate, ki so delovali pri ljudskem štetju za Nemce. Da obstoji ta procent duš res le iz Slovencev, pretvarjenih v renegate, dokazuje dejstvo, da so Slovenci na Štajerskem ravno za ta jeden odstotek nazadovali, njihovo število se je namreč znižalo od 32 % na 31 %. Na Koroškem so pridobili Nemci cele štiri odstotke, na račun Slovencev pa 3 %. Leta 1890. so namreč Nemci na Koroškem tvorili 71 %, Slovenci pa 29 %, pri lanskem ljudskem štetju pa je izkazano za Nemce 75 %, za Slovence pa 25 %.

Kakor povedano, sta Štajerska in Koroška poleg Bukovine jedini deželi, kjer zamorejo Nemci še vedno uspešno ribariti za — tujimi dušami. Pa tudi niso na pridobivanje nikjer drugod tako ponosni, kakor med Slovenci, kajti tukaj dobijo še precej dober material, nekake ocvirke k svojim planinskim todelnom. S pridobitvami v Bukovini pa se nič preglasno ne hvalijo, dasi je narasla tam doli v zadnjih desetih letih „nemška narodnost“ za celih 25.000 duš. Te duše namreč niso — krščene, temveč tičijo v umazanih židovskih kaftanih.

V splošnem pa ni zadnje ljudsko štetje za Nemce prav nič tolažilno. Nazadovali so namreč povprek v Avstriji tako, kakor smo to zgoraj označili.

Kakšen rezultat pa bi se šele pokazal, ko bi se štelo ljudi po materinem in ne po občevalnem jeziku ter ko bi se pri tem sploh postopalo — nepristransko. To nam pač najbolje dokazuje uspeh štetja na Nižje-avstrijskem, kjer se sicer ni štelo nepristransko, toda kjer bivajo politično zavedni in odločni Čehi. Dočim so našli l. 1890. v tej deželi samo 94.000 Čehov, izkazati so jih morali lani že 135.000, to je, celih 8 % vsega prebivalstva. V istini pa je samo na Dunaju skoraj še jedenkrat toliko Čehov.

Ako tedaj Nemci nazadujejo že na papirju, kako šele v istini. Dom.

Politični pregled.

Notranji položaj je še vedno takisto nejasen, kakor je vse te mesece, kar je stopilo v ospredje nagodbno vprašanje. Ta teden je bil ogrski ministrski predsednik Szell na Dunaju in imel dolge konference z ministrskim predsednikom Körberjem zastran nagodbe. Če so imela ta nova pogajanja kaj več uspeha, kakor ona, ki so se zadnjič vršila v Budimpešti, to seveda še ni gotovo.

Državni zbor. — Vlada se je na vse načine trudila, da še v tekoči državnozborni kampanji reši zakonski načrt o davku na vožne listke. Vsled čeških groženj z obstrukcijo je vlada obljubila, ako se ta davek dovoli, da zviša plače diurnistom dne 1. avgusta, dne 1. julija pa odpove zakupne pogodbe, ki jih ima glede mitnic. Državnozbornsko zasedanje se konča še ta teden.

Delegacijsko zasedanje je bilo v ponedeljek končano. Razprave o proračunu vojnega ministrstva so pokazale, kako preklaverna institucija so delegacije. Odločevali so člani gospodske zbornice in pa veleposestniki. Ti so preglasovali ljudske zastopnike, zastopnike davkoplačevalcev in dovolili vse, kar je vlada hotela, tudi ogromne svote za nove kanone.

Nemčija. — V nemškem državnem zboru so bile zadnje dni jako ostre debate o poljskem vprašanju v Nemčiji. Te debate so pokazale, da hoče Nemčija proti Poljakom voditi brezobzirno uničevalno vojno. Ali vse izbruhe strasti v državnem zboru je prekosil cesar Viljem sam s svojim govorom v Marienburgu, v katerem je pozivljaj nemški narod, naj Poljake zatre. Ta govor je obudil silno senzacijo in sodi se, da je dokaz, da se je razmerje mej Nemčijo in Avstrijo znatno ohladilo, češ, sicer bi cesar Viljem ne bil osebno na tak način provociral vsega poljskega naroda.

Francija je končno dobila novo ministrstvo. Na čelu mu stoji senator Combes. Novo ministrstvo bo delalo republikansko in protiklerikalno politiko, a bržčas se ne bo dolgo držalo, ker je finančni minister Rouvier nasprotnik časa primerni uvedbi progresivni dohodarini, socialisti pa zahtevajo tako premembo davnega sistema.

Vojna v južni Afriki. — Buri so že začeli izročati angleškim oblastvom orožje in tudi so burski voditelji večinoma že prisegli zvestobo angleškemu kralju. Samo Krüger in Leyds nečeta te prisege storiti. Angleška se je svojemu vojskovodju lordu Kitchenerju izkazala res hvaležno. Kralj mu je podelil visoko plemstvo, parlament pa mu je daroval 1.200.000 kron. Tudi vojaštvo dobi lepo nagrado. Parlament je dovolil, da se izplača vsakemu angleškemu vojaku, ki je bil v južni Afriki v vojni, 120 kron.

Obrtnija.

Finančna uprava.

I.

Z zadnjim dnem maja je izšla finančna postava, ki nam pove, koliko se rabi pri nas v Avstriji na leto denarja za posamezne oddelke uprave in koliko ti posamezni oddelki prineso. Natančneje se s postavo in posameznimi točkami ne moremo baviti, pač pa hočemo navesti nekaj zanimivih števil s primernimi opazkami.

Državne potrebščine za tekoče leto je 1.689.116.863 kron, to je torej nad poldrugo milijardo, proračunjenih prejemkov je 1.690.182.264 kron, torej za 1.065.401 K več kakor potrebe. Ta znesek bi torej imel ostati koncem leta v državni blagajni. No, pa se bo že našla potreba, ki bo še ta znesek zahtevala.

Za cesarski dvor se rabi 9.300.000 kron, za cesarjevo kabinetno pisarno pa 179.338 kron. Seveda to ne prinese v državno blagajno nikakih dohodkov, pač pa moramo pomisliti, koliko denarja pride s cesarskega dvora naravnost med ljudstvo.

Državni zbor potrebuje 2.688.569 kron, prejemkov pa je samo 9836 kron. Če bi bili naši Nemci bolj pravični, da bi se v državnem zboru lahko mirno in pridno delalo, bi bila lahko številka izdatkov za državni zbor mnogo manjša.

Za državno sodišče je potreba 49.724 kron.

Ministrski svet in upravno sodišče staneta na leto 3.089.629 kron ter pokrijeta svojo potrebščino z 1.696.100 kron prejemkov, in sicer prinesejo oficijelni časopisi 1.407.700 kron, korespondenčna pisarna pa 288.400 kron. Sicer znesek, ki pride od oficijelnih časopisov, ni čisti preostanek, kajti za časopise se izda 1.405.800 kron, čistega prebitka je torej le 1900 kron.

Velikanska je svota, katero mora Avstrija prispevati k skupnim potrebščinam z Ogrsko, namreč nič manj kot 263.479.377 kron. Za 100 milijonov bi bil lahko ta znesek nižji, če bi se skupni prispevki pravično razdelili, tako, da bi plačali mi polovico, Ogrji pa drugo polovico.

Minister notranjih stvari dobi za svoje uradne potrebščine 68.033.678 kron, kateri denar je po svoji večini zelo neploden in ne prinese skoro nikake dobrote za ljudstvo, izvzemši državno policijo.

Za domobranstvo t. j. za domobrantsko vojaštvo, za žandarmerijo in za upravo črne vojske se izda 60.823.851 kron, kateri znesek bi ministrstvu drage volje dali na razpolago, če bi se z vojaki v obče lepše ravnalo in če bi se naše narodne pravice pri vojaštvu bolj upoštevale.

Malenkosten je znesek, ki odpade na šolske in cerkvene potrebe, posebno če se primerja, koliko se